

Seminarium IEiAK: Wzorzec życia wieckiego

Wzorzec życia wieckiego w buddyjskiej literaturze dydaktycznej Buriatów (XIX-pocz.XX w.)

Publikujemy nagranie z seminarium IEiAK, zrealizowanego w formie online 12 maja 2021.

[Seminarium IEiAK - dr A.Zhanaev \(12.05.2021\) \[1\]](#)

Useful information Source: [vimeo](#) [2]

Recorded at: Seminarium IEiAK

Date: 12-05-2021

Lecturer's name: dr Ayur Zhanaev

Dyskusje na temat sekularyzacji w regionie mongolskim/syberyjskim z reguły toczyły się w kontekście modernizacji typu radzieckiego i polityki antyreligijnej. Najczęściej podkreśla się w nich, że działania tego typu kończyły się niepowodzeniem. Różne magiczno-religijne wierzenia lub praktyki, które przetrwały w życiu codziennym, oraz przejawy włączania pewnych elementów rzeczywistości sowieckiej do „nadprzyrodzonych” narracji są postrzegane jako dowód niepełnej sekularyzacji. Wprawdzie te argumenty z pewnością dostarczają w pewnym stopniu wyjaśnienia procesów zachodzących w okresie, do którego się odnoszą, zastanawia jednak **czy przedradziecka „tradycja” myślenia była wewnątrznie jednorodna** i niezróbnicowana.

Znana wśród Buriatów **tradycja buddyzmu tybetańskiego zakładała odrębne instytucjonalne i normatywne funkcjonowanie religii (śasin) i państwa (törö)**. Niektórzy badacze określają tę ostatnią sferę jako wiecką, w tym sensie, że nie należy ona do sfery religijnej. W zaproponowanym wykładzie zamierzam pogłębić wiedzę o tej wieckiej sferze poprzez **zgodzenie sposobów przedstawiania porządków poza-religijnych w buddyjskich tekstach dydaktycznych Buriatów z XIX początku XX wieku**. Opisuję, w jaki sposób system religijny dyskursywnie różnicuje sferę wiecką (qara - sfera „czarna”) na „ład prawny” (qauli-yin yosu) i „tradycję” ludową (jangsil-un yosu) jako odrębne porządki. Zwracam uwagę na to, że system religijny Buriatów oferował **wyrazny wzór życia wieckiego wpisujący się w buddyjski system, ale znacząco odmienny od wzoru obowiązków duchownych**. Wzór życia wieckiego wykładany był i propagowany w buddyjskiej literaturze dydaktycznej, którą poddaję analizie w moich badaniach, które wpisują się w nurt antropologii i socjologii historycznej i przedstawię pozaeuropejskie konteksty myślenia społecznej.

Krótką informację na temat literatury dydaktycznej: Buddyjskie dzieła kanoniczne zazwyczaj nie były dostępne dla zwykłych wiernych ze względu na język (z reguły tybetański) oraz złożoność wykładni. W związku z tym, **głównym sposobem szerzenia buddyzmu wśród osób poza klasztorami było rozpowszechnianie literatury dydaktycznej**. Były to krótkie książeczki z nakazami, powieści, wierszyki, bajki pisane w piśmie klasycznym mongolskim, dystrybuowane w formie drzeworytów. Prawie w każdej rodzinie buriackiej w okresie przedrewolucyjnym przechowywano tego rodzaju literaturę, która była czytana/interpretowana, opowiadana i rozpowszechniana. Analiza tych dokumentów pozwala na wgląd w jeden z ważniejszych czynników kształtujących wada społecznego i idee normatywności w tym okresie.

Temat idei społecznego w kulturze buriackiej, a szerzej w mongolskim kręgu kulturowym, jest przedmiotem moich badań już od dłuższego czasu. W listopadzie 2018 roku przeprowadziłem wstępny wyjazd w sprawie orientalisty/mongolisty Władysława Kotwicza (archiwum PAU PAN, Kraków) w ramach projektu „Różnorodność systemów normatywnych w Azji Wewnętrznej” sfinansowanego ze środków Uniwersytetu Warszawskiego. We wrześniu 2019 roku prowadziłem wyjazd w Instytucie Rękopisów Orientalnych w Petersburgu korzystając z miesięcznego stypendium Niemieckiego Instytutu Historycznego w Moskwie. Obecnie zajmuję się tym z umacnieniem i

analiz? tej literatury, dost?pnej online na stronie projektu Preservation of the disappearing book heritage of Siberian Buddhists (<https://eap.bl.uk/project/EAP813> [3]).

Bio:

Ayur Zhanaev uzyska? doktorat w ISNS UW, obecnie pracuje na stanowisku adiunkta w Zak?adzie Prawnych i Spo?ecznych Bada? Integralnokulturowych IPSiR WSNSiR UW. Aktualnie Ayur Zhanaev prowadzi badania, celem których jest pog??bione poznanie i opisanie systemów normatywnych obszaru chi?sko-mongolsko-rosyjskiego pogranicza, opieraj?cych si? na religii (analiza buddyjskiej literatury dydaktycznej), obyczajach i lokalnych projektach prawnych. <https://uw.academia.edu/AyurZhat> [4]

Source URL: <https://dev.etnologia.uw.edu.pl/en/node/6176>

Links

[1] <https://dev.etnologia.uw.edu.pl/en/file/seminiarum-ieiak-dr-azhanaev-12052021>

[2] <https://vimeo.com/551370820>

[3] <https://eap.bl.uk/project/EAP813>

[4] <https://uw.academia.edu/AyurZhat>